

DRUŠTVENA RASPRAVA

U ovom i narednim brojevima nastavljamo diskusiju o nacrtu novog boračko-invalidskog zakona koji je uradio Ministarstvo za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja. Javna rasprava koju je organizovalo Ministarstvo okončana je 23. decembra, a način na koji je sprovedena samo je još jedan razlog više da se društvena rasprava nastavi. Prenosimo poglede dvojice ratnih veterana iz Niša, Branka Avramovića i Franje Glončaka i pozivamo i druge da se uključe.

Otvorenim pismom koje smo danas, zajedno sa udruženjima koja okupljaju bivše radnika i male akcionare poslali premijeru Srbije, ne tražimo odgovor samo od Aleksandra Vučića, već takođe pozivamo na društvenu raspravu o političko-ekonomskim polazištima i dometima fenomena zvanog „24 privatizacije“. Zbog novogodišnjih praznika, naredni broj Biltena će izuzetno izaći u utorak 30. decembra, a ne u četvrtak 1. januara.

Učitelj nezalnica i njegovi komiteti

OTVORENO PISMO PREMIJERU REPUBLIKE SRBIJE GOSPODINU ALEKSANDRU VUČIĆU

POŠTOVANI gospodine Vučiću, obračamo Vam se kao poverioci, i bivši radnici i akcionari privrednih društava koja su u postupku privatizacije označena, od strane domaće javnosti, Saveta za borbu protiv korupcije, ali i Evropske unije, kao problematične, poznatije pod imenom „24 privatizacije“, uz napomenu da smo Vam se već obračali u vezi sa zloupotrebama u Jugoremedija ad u stečaju, Trudbenika, Rekorda, Vizahema, i drugih opljačkanih privrednih društava, ali da je vaš odgovor, u bilo kom obliku, izostao.

Opšte je poznato da je jedna od osnovnih poruka, kojom ste se obračali nama koji smo i birači, u dve poslednje kampanje, a pre kampanja u privatnim kontaktima, poruka da ćete rasvetliti predmetne privatizacije, u smislu utvrđenja činjeničnog stanja, obelodavanja zloupotreba, kažnjavanja počinioca krivičnih dela kao i povraćaja novca koji je kroz te privatizacije pokraden.

U tom cilju ste se lično na desetine puta sastajali sa oštećenim licima, među kojima se nalaze i neka koja su potpisnici ovog pisma, i lično ste upoznati sa svim činjenicama koje se tiču navedenih postupaka, i sami ste gledajući dokumenta koja su Vam prikazana u više navrata iskazivali čuđenje, da ne kažemo neku težu reč kojih je bilo, o tome kako država može da dopusti da se tako pljačka državnat, društvena i privatna svojina, a radnici koji su izgradili te fabrike i njihove porodice izgadnjuju do smrti.

Većina nas Vam je i poverovala, da ćete po dolasku na vlast ispraviti šta se ispraviti može, a svakako sankcionisati sve učesnike ovih postupaka koji su se bavili zloupotrebama i na taj način, na račun mnogobrojnih oštećenih pa i same države, stekli ogromna bogatstva.

Još više nam je ulilo povrenje stvaranje specijalnog tima, po vašem dolasku na vlast, koji će se baviti spornim privrednim društvima i istraživanjem zloupotreba.

Međutim, gospodine premijeru, nidokakvih pomaka u istragama i sankcionisanju najveće pljačke Srbije u istoriji nije došlo.

Niti sami državni organi nisu po svojoj dužnosti pokrenuli istrage o zloupotrebama, licima i tokovima novca, o naprasnom bogačnju pojednaca koji imaju vile i brodove dok im firme idu u stečaj, a čija nesporna odgovornost govori o neplaćenim porezima i doprinosima, o tome da lica ne mogu ostvariti pravo na penziju, školovati svoju decu, o tome zašto se pojedinci izbacuju iz privremenih smeštaja na koje su uredno stekli pravo, zašto pojedine fabrike (Jugoremedija) rade, ali u zakupu za račun drugog lica, a ne za račun akcionara, radnika i države, i još hiljade sličnih primera.

Vi ste, gospodine premijeru, obrazlažući to ekonomskim razlozima, raspustili i tu posebnu grupu ljudi koja je radila na istragama vezanim za ova preduzeća, i na taj način jasno stavili do znanja i svima ostalima kako da se ophode prema njima, okrivivivima da nemaju razlog za veliku brigu, a i pravosudnim organima, uključujući i policiju, da svi predmeti mogu i dalje da stoje nereseni.

Ispalo je da vi stvaranje te posebne grupe samo obezvedilo rad policije, iz institucija sistema je nadležnost prenesena na jedno neformalno telo, koje nije ništa uradilo i ugasio se usled navodnog nedostatka finansija, ili završetka svog zadatka, a bez ikakvih rezultata, te je na taj način još više obesmišljen rad na tim predmetima kao i uloga postupajućih inspektora iz perioda pre stvaranja grupe, a bojimo se, i u periodu koji tek sledi. Moramo napomenuti da postoji određen broj krivičnih prijava, koje su podneli oštećeni

radnici, koje se tiču najtežih krivičnih dela, kao što je trgovina ljudima, a kojima se niti ova grupa, a niti neki drugi organ gonjenja još uvek nije pobavio, iako su direktno vezana za ove privatizacije.

Sve to je dovelo do činjenica, da ne samo što organi ne rade po službenoj dužnosti, već ne postupaju ni po desetinama krivičnih prijava koje su podneli oštećeni poverioci, radnici i akcionari, sa svim dokazima koji postoje, a jer se stvorila slika da ni ova vlast, kao ni ona prethodna ne želi, iz ko zna kojih razloga, da dira u novosnovanu bogatašku elitu Srbije, a koja je ustvari najveća kriminalna organizacija u zemlji, čast izuzecima.

Tužilašva se pravdaju neradom policije, sudovi ne postupaju jer predmeti nisu procesno ni stigli do njih, policija ne radi ama baš ništa jer pojedinci ne smeju da deluju usled načina ustrojenja po kome se ne sme uraditi ama baš ništa bez naloga pojedinaca koji su na vlasti, privredni sudovi vode namerno izazvane stečajevе u kojima se arči imovina države i pojedinaca u kojima najrazličitijim zloupotrebama zakona opet postoje pojedinci koji se bogate na račun tih društava u stečaju, a u saradnji sudija, stečajnih upravnika i Agencije za privatizaciju.

U prilugu Vam dostavljamo i odgovor Višeg tužilaštva na naše pitanje šta se dešava sa krivičnim prijavama u kojima su radnici, akcionari i poverioci dostavili „tone“ dokaza o pljački vršenjem krivičnih dela, i dobili smo odgovor koji ne znači ništa, a znači mnogo jer ukazuje na nerad i pasivnost organa gonjenja, kao i nepostojanje volje na vrhu vlasti da se ovo vrzino kolo jednom rasplete i postigne neki optimalan nivo pravdnosti.

Prilog: Odgovor VJT

Zabrinjava, premijeru, to što sve ovo vi lično znate, i što ste čvrsto obećali da će biti drugačije kad vi dođete na vlast, ali mnogo je isto, možda i gore, jer ističu svi rokovi za sankcionisanje odgovornih, novac nestaje bez traga, ljudi umiru u proteku vremena a da put ka pravdi nije ni pokrenut.

Takođe, premijeru, zabrinjava što se ne vidi promena stava vlasti vezano i za privredna društva koja će tek ići u privatizaciju, a kojima sledi ista sudbina koja je već viđena u ovim problematičnim privatizacijama, ke sudbna preduzeća koja su već predviđena za stečaj, a može drugačije.

Smatrajući Vas ozbiljnim čovekom, mi očekujemo odgovor, ali ne govor u medijima koji će ukazati na to da ste, imajući u vidu porodično čoveka u Srbiji, veoma vešt govornik, već odgovor koji će biti jedna sveobuhvatna akcija, koja će pokrenuti sve postupke po prijavama vezanim za privatizaciju i stečaj privrednih društava, svih a sa akcentom na „24 privatizacije“.

Gospodine premijeru, to mora biti akcija koja će značiti promenu „društvene klime“, motivisanje istražnih organa i pojedinaca, stavljanje u prioritetne poslove istraživanja ovih privatizacija i povraćaj novca koji se može pronaći na raznim inostranim računima i u nelegalno stečenoj privatnoj imovini pojedinaca, kao i obeštećenje radnika, akcionara i poverilaca.

To mora biti i akcija koja će dobro pretresti redove Agencije za privatizaciju, sudija privrednog suda i stečajnih upravnika, rad MUP-a a i vlasnika odnosno kupca privrednih društava koja su namerno gurnuta u stečaj radi dalje pljačke.

Ukoliko se ovo što očekujemo od Vas ne dogodi u najkraće vreme, i to ne u vreme kampanje za

za samoobrazovanje

Rilten

uciteljnezalnica.org

društvena pitanja

Imenovati TO ratom

pljački Srbije obogatili.

Gospodine premijeru, Vi danas imate naše puno poštovanje i uvažavanje, a imate i neograničene mogućnosti, kao čovek sa apsolutnom vlašću u rukama, da uradite ono što ste obećali. Ali imate i naša ogromna očekivanja, te ste Vi na delu, pa izvolite...

Unapred zahvalni,

U Beogradu, 25. decembra 2014. godine,

Udruženje radnika i prijatelja Trudbenika

Udruženje za zaštitu ljudskih prava radnika URANAK, koje okuplja bivše radnike Vizahema

i Rekord holdinga

Učitelj nezalnica i njegovi komiteti

Udruženje akcionara i bivših radnika Srboleka

Udruženja građana Ravnopravnost, koje okuplja male akcionare i bivše radnike Jugoremedije

PREDLOŽENI NACRT ZAKONA O BORCIMA – ODBACITI U CELOSTI!

U samom nacrtu Zakona o pravima boraca, vojnih invalida, civilnih invalida rata i članova njihovih porodica nije učestvovalo niko od izabranih predstavnika ratnih veterana, boraca, članova porodica palih i umrlih boraca i lica koja su poginula ili umrli u vojsci u miru.

Oni koji su učestvovali u izradi ovog nacrta, nisu mogli uzeti u obzir stvarne probleme i potrebe ratnih veterana, boraca, vojnih invalida, civilnih invalida rata i članova njihovih porodica.

Ovakvim predlogom Zakona ne postoji mogućnost da se materija u ovoj oblasti uredi tako što će prava i zaštita koja se obezbeđuje građanima afirmisati trajne vrednosti borbe za odbranu nezavisnosti, suverenosti i ustavnog poretka zemlje, nego budi i produbljuje revolt i nezadovoljstvo pomenute populacije, koja može dovesti do nesagledivih negativnih posledica po celju zemlju. Po toj osnovi, Zakon ne sadrži rešenja kako za budućnost, tako i za događaje u bližjoj i daljoj prošlosti.

Zakon umanjuje prava pojedinim kategorijama boraca

Iz ovih razloga, predlaže se povlačenje ovog zakona po hitnom postupku!

Predloženi nacrt zakona je izuzetno loše rešenje, koje u obliku u kome se trenutno nalazi, ne pruža neophodan nivo zaštite svim kategorijama iz domena boračko-invalidske zaštite.

Naprotiv, odredbe nacrta zakona značajno umanjuju prava pojedinih kategorija u odnosu na prethodna zakonska rešenja. Uočeni su brojni nedostaci, tekst je preobiman, konfuzan, a pojedini članovi su bez smisla i potpuno nepotrebni. Definicija u Obrazloženju nacrta zakona na strani 6. stav 1, kojom se obrazlaže Član 4. stav 4 i 5 ovog nacrta zakona, predstavlja nameru i najgrublje kršenje Člana 21. Ustava Republike Srbije, koji zabranjuje svaki oblik diskriminacije.

Naime, značajan broj lica je ostvario i dalje ostvaruje prava po osnovu oštećenja organima zadobijenih u oružanim akcijama nakon maja 1992. 1993, 1994, 1995, pa i 1996. godine, na teritorijama bivših republika SFRJ.

Kategorizacija boraca (Član 31.) iz Člana 4. stav 4, 5, 6 i 7 i Člana 5. ovog nacrta zakona je restriktivna, podrazumeva boravak u oružanim akcijama gotovo godinu dana (I grupa). Izuzetno, što je bilo moguće pretežno licima u aktivnoj službi u vosci, MUP i manjem broju državnih službi, pri čemu II i III grupa boraca, koju čini 90% boračke populacije, suštinski ne može ostvariti nikakva prava predviđena ovim nacrtom.

Inače, prava boraca su svedena u najvećem delu na nematerijalna i ne postoji razumno obrazloženje za odnos prema pravima boraca (II i III grupe) u odnosu na prava RVI, mimodopskih, civilnih invalida i porodica žrtva rata.

U nacrtu nisu definisane zone borbenih dejstava

U predloženom nacrtu zakona nije definisana zona borbenih dejstava, koja bi bila osnov za kategorizaciju boraca, poput rešenja u svim zakonima zemalja nastalih na prostoru bivše SFRJ.

Prilikom dokazivanja statusa boraca veliki problemi će nastati iz razloga nepostojanja propisane dokumentacije odredbama ovog nacrta zakona, jer nadležni državni organi ne

se i glasi: borac iz stava 1. tačka 2. ovog člana razvrstava se prema vremenu i teritoriji vojnog angažovanja u sledeće kategorije:

1. borac I kategorije iz oružanih akcija posle 17. avgusta 1990. godine i rata u SRJ iz 1999. godine (borac iz člana 4. tač. 4, 5, 6, 7. i 8.) i člana 5. ovog zakona, koje je u zoni borbenih dejstava proveo najmanje 45 dana, kao i borac kome je priznato svojstvo ratnog vojnog invalida, bez obzira na dužinu njegovog angažovanja.

A, šta sa Vukovarem? I rešenja!

A šta će da se desi sa veteranima koji su učestvovali u operaciji „Vukovar“ 1991. godine i u zoni borbenih dejstava – pri JNA, proveli 44 dana u prvim borbenim redovima do oslobođenja od Ustaša, tj. do 28. novembra!?

2. borac II kategorije iz oružanih akcija posle 17. avgusta 1990. godine i rata u SRJ iz 1999. godine (borac iz člana 4. tač. 4, 5, 6, 7. i 8.) i člana 5. ovog zakona koje je vršio vojne ili druge dužnosti u vezi sa učestvovanjem u oružanim akcija izvan zone borbenih dejstava, bez obzira na dužinu njegovog angažovanja.

Zadržati stav 3. dodati Stav 4: „Pod zonom borbenih dejstava, u smislu ovog zakona, smatra se prostor u kome su izvođena borbena dejstva, na kopnu, vodenog površini ili vazduhu, određen ili ograničen po frontu linijom dodira i po dubini do zadnje granice dometa neprijateljskog taktičkog naoružanja sa kojim je neprijatelj delovao u ratu ili u drugim oružanim akcijama, u zoni odgovornosti jedinice kojoj je borac pripadao.“

Član 67. Pravo na mesečno novčano primanje. Pored navedenih kategorija, potrebno je uvrstiti i „borac I kategorije“, tj. predvideti vid Spomenice za one učesnike koji su bili u oba rata, i kao takvima predvideti određene beneficije!

Član 101. treba da glasi: „Jedinica lokalne samouprave je u obavezima da vojnim invalidima, korisnicima porodične invalidnine, civilnim invalidima rata, boricima I kategorije po ovom zakonu, kao i korisnicima mesečnog novčanog primanja po ovom zakonu propiše olakšice u ostvarivanju komunalnih usluga, sa umanjeanjem za 50%, kao i otvaranje Kancelarija za pitanja veterana u svim lokalnim samoupravama.“

Član 110. Besplatna i povlaštena vožnja. Potrebno je pored drugih, navedenih kategorija uvrstiti i borca I kategorije, nosioca Priznanja – Spomenice!

Član 119. a) Jednokratna pomoć u slučaju smrti korisnika. Potrebno je pored drugih, navedenih kategorija uvrstiti i borca I kategorije, kao i počasnii vod Vojske Srbije!

Član 153. stav 2. Propisani rok treba ukinuti za pojedine vrste bolesti, konkretno PTSP.

Član 154. Propisani rok treba ukinuti za pojedine vrste bolesti, konkretno PTSP.

Član 198. stav 6. je u koliziji sa Članom 5. (strani državljanji).

Vašar je bio, a na vašaru...

LOŠ povod – skup (većinom) pristojnih ljudi! Danas (17.12.2014.) u Nišu se odvijala javna rasprava povodom Nacrta zakona o pravima boraca, vojnih invalida, civilnih invalida rata i članova njihovih porodica. Zašto kažemo loš povod? Pa, zato što se neko dosetio da loš set zakona i podzakonskih akata, posle preduhlih 15 i po godina od završetka ratova na ovim prostorima pokuša zameniti još gorim.

Kako većina kategorija građana Srbije tretirana nacrtom nije ciljna grupa udruženja „Akcija i pomoć“, a koje inače podržavamo u nastojanju da dođu do zelene grane, odnosno, rešenja na civilizovanom nivou, na principima pravičnosti, priznanja i solidarnosti, fokusiraćemo se na predloge iz nacrta koji se odnose na žrtve kasetnih bombi i inih od rata zaostalih neeksplodiranih minske-eksplozivnih sredstava i zakonskog sagledavanja žrtava – direktnih i indirektnih.

Nismo zadovoljni, naprotiv. Restriktivna rešenja ovog predloga za budući zakon, očigledno produkt površnog, birokratskog, stranačkog doživljaja stvarnosti predlagača, jednostavno ne valjaju. Članovi našeg udruženja razložno su ukazali na nekoliko činjenica koje svakom mislećem budu oči. Istunili smo u prvi plan junačke grudi našeg predsednika u nadi da mu zbog iznetih stavova niko neće dati po prstima.

O čemu je govorio Vučko? Prva primedba se odnosila na izostavljanje psihičkih oštećenja kod žrtava kao osnovi za priznanje svojstva invalida, vojnog ili civilnog svejedno – mi svakog pojedinca ili kategoriju tretiramo bez diskriminacije. Smatramo da niko i slovima (niko) ne može da brani

Član 212. UDRUŽENJA.

Član 212. zadržati u celini, a Član 213, 214. i 215. u celini brisati.

Gubitak značajnih primanja

Donošenjem predloženo nacrta zakona Članom 246. tačka 14. prestaje da važi Uredba o pravu na mesečno novčano primanje za vreme nezaposlenosti ratnih vojnih invalida od V do X grupe iz oružanih akcija posle 17. avgusta 1990. godine („Službeni glasnik RS“, broj 81/05), čime navedena kategorija gubi značajna primanja.

Obrazloženje upućenog predloga za izmenu

Gore navedeni predlozi za izmenom postojećih članova su temeljni minimum prava boraca. Definisanjem zone borbenih dejstava i dve kategorije boraca jasno i nedvosmisleno se razvrstavaju učesnici oružanih sukoba na lica čiji je život bio neposredno ugrožen i lica koja su bila mobilisana (pa i prisilno), ili su na drugi način imali učešće u oružanim sukobima bez, ili u znatno manjoj opasnosti po život, mogućnosti ranjavanja, zarobljavanja, itd. Rok od 45 dana provedenih u zoni borbenih dejstava je vreme na koje su nadležni vojno-teritorijalni organi upućivali mobilisano ljudstvo na ratište u fazi raspada SFRJ, pa je samim tim i optimalan kao zakonsko rešenje.

Šta je logično, a šta ne?

1999. godine je izvršena mobilizacija manjeg obima, u smislu slanja ljudstva u zonu borbenih dejstava (AP KIM). Većina pozvanih V/O je bila stacionirana na ostalom teritoriju SRJ i logično je da im pripadne status borca II kategorije.

Definisanjem pravnog statusa učesnika oružanih sukoba nakon 27. aprila 1992. godine (Član 4. stav 7.) reguliše se status boraca koji su učestvovali u oružanim sukobima izvan granica SRJ, u međunarodno priznatiim „Zonama pod zaštitom UN“ u odbrani naroda i teritorija pod komandom nadležnih organa. Predmetni teritorij je bio izložen agresiji što je međunarodno-pravno definisano nizom rezolucija SB UN iz tog vremena. Ovim Članom se štite prava boraca, danas državljanja Republike Srbije, koji to pravo ne mogu da ostvare ni u jednoj državi nastaloj nakon raspada SFRJ. Činjenica da je veliki procenat ratnih vojnih invalida steкао taj status i koristi zakonska prava upravo u terminu od 1992 – 1996. godine na teritoriji izvan SRJ, dovodi ostali broj učesnika rata iz istih jedinica, istog vremena i mesta oružanih akcija u diskriminatoran položaj, što je u suprotnosti sa važećim Ustavom Republike Srbije (Član 21.). Ostale srećanje su u cilju bolje formulacije pojedinih članova, sprečavanja kolizije postojećih zakona i pravednijeg rešenja prvenstveno za boračku populaciju što je i proklamovano kao cilj donošenja novog zakona.

Branko Avramović, **predsednik Srpskih veterana AP Kosova i Metohije**